

Tannlege og psykolog samarbeider om pasienter utsatt for:

Tortur og overgrep

Tannlege og psykolog samarbeider i nytt prosjekt der de skal behandle ofre for tortur og overgrep samt odontofobipasienter.

Et nytt prosjekt er satt i gang for å bygge opp et tannhelsetilbud til pasienter som er blitt utsatt for tortur, overgrep eller har odontofobi (TOO). Team med tannlege, psykolog og tannhelsesekretær etableres ved Tannhelsetjenestens Kompetansesenter Øst (TKØ) og de øvrige regionale odontologiske kompetansesentrene i landet.

Vi befinner oss i Tannklinikken Lillo i Oslo, hvor TOO-teamet til TKØ leier lokaler. Teamet tar imot de første pasientene i høst. Tannlege, psykolog og tannhelsesekretær skal sammen utvikle en metode for behandling av disse pasientene.

- Vi får utfordrende pasientgrupper å jobbe med, sier tannlege Tom Grøstad. Han har lang erfaring som tannlege, blant annet med odontofobipasienter. TOO-teamet på Lillo inngår i et nettverk med de øvrige TOO-teamene, og sammen skal de bygge opp kunnskap om psykologisk og odontologisk behandling av pasientgruppene.

- Vi i teamet skal gjøre dem i stand til å gjennomgå tannbehandling uten å få sin generelle helsetilstand redusert.

Hjelp

Hensikten med prosjektet er å hjelpe torturofre, overgrepsofre og pasienter med odontofobi, slik at de kan motta tannbehandling. Teamet vil gjerne ha henvisninger fra andre tannleger på pasienter der en ikke har lyktes med behandling.

Teamet vil gi tannbehandling i den grad det er et ledd i tilvenning til tannbehandlingssituasjonen, og noen kan få akutt behandling. De fleste pasientene skal enten tilbake til henviser eller videre til behandling hos «paraplytannleger»,

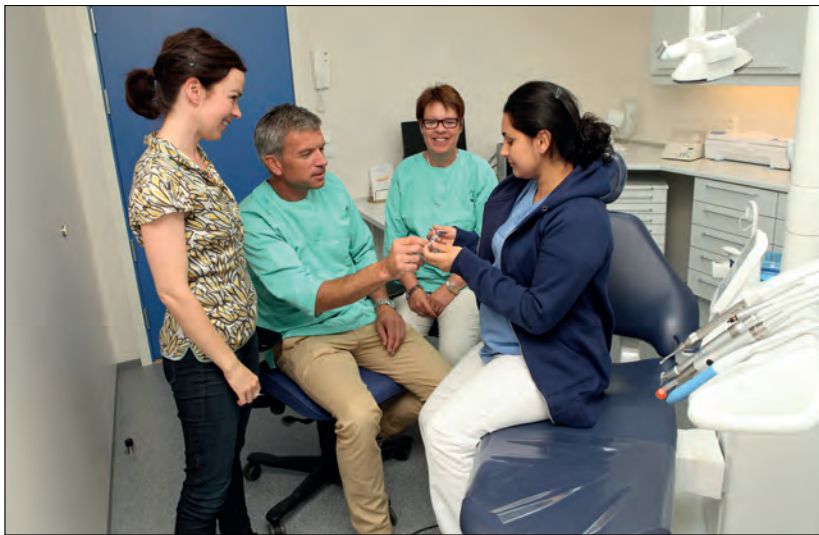
Tom Grøstad mener det vil bli en faglig utfordring å behandle pasienter som har vært utsatt for tortur, overgrep eller har odontofobi.

når de blir klare for å motta tannbehandling. TKØ ønsker å opprette kontakt med tannleger som er spesielt interessert i pasientgruppene. Det er disse som blir paraplytannleger og vil motta kompetansehevende tiltak som undervisning og veiledning i regi av TKØ.

- Mandatet til TOO-prosjektet er å bygge kompetanse om pasientgruppene og bringe denne kompetansen videre. Det

gjelder både til tannhelsetjenesten og øvrig helsetjeneste, sier Sissel Bjørntvedt som er konstituert leder av TKØ.

Prosjektet er en oppfølging av Stortingsmelding nummer 35. Helsedirektoratet har utarbeidet rapporten «Tilrettelagt tannhelsetilbud for mennesker som er blitt utsatt for tortur, overgrep eller har odontofobi». I den rapporten vurderes blant annet behovet for

Teamet «øver» med en av de ansatte i Tannklinikken Lillo som statist i tannlegestolen. Fra venstre: psykolog Åshild Karin Nupen, tannlege Tom Grøstad og tannhelsesekretær Hilde Heggelund. «Pasienten» tar på sprøyta for å gjøre seg trygg.

Tannhelsesekretær Hilde Heggelund blir den første i teamet som møter hver enkelt pasient.

behandling til disse pasientgruppene. Rapporten anslår at mellom fem og seks tusen torturofre vil omfattes av ordningen hvert år. Mange av dem er flyktninger og bor i Oslo-området. Det antas også at ordningen vil omfatte mellom 2000 og 4000 personer som har vært utsatt for overgrep (vold i nære relasjoner eller seksuelle overgrep) og 6000 og 9000 personer med odontofobi.

Kurs

Tannlege Tom Grøstad og psykolog Åshild Karin Nupen deltar på kurs og kompetanseoppbygging for å gjøre seg kjent med problemstillinger knyttet til behandling av pasientgruppene i dette prosjektet. Tannleger og psykologer fra alle kompetansesentrene er med på samme kurs og får felles utdanning. Kurset strekker seg over ett år, med fire moduler å to til tre dager. De blir kurset av ulike eksperter både fra Norge og utlandet. Utdanningen er kunnskaps- og forskningsbasert.

Pasientene som teamet skal behandle, kan blant annet bli henvist fra fastleger, DPS (Distriktpsikiatrisk senter), tannleger, overgrepsmottak eller asylmottak. Selv om teamets viktigste oppgave ikke blir å gi fullstendig tannbehandling, men forberede pasienten til ordinær tannbehandling, så kan det bli akutt hjelp å få. Grøstad regner med at pasientene kan ha generelt forsømt tannsett, mye karies, tannstubber, infeksjoner og store smerter når de kommer til teamet.

Vi skal gi individuelt tilpasset behandling i tett samarbeid med paralytannlegene.

Han understreker nok en gang at det viktigste for ham og teamet, er å sette pasienten i stand til å ta imot nødvendig tannbehandling.

Psykolog Åshild Karin Nupen forklarer noen andre fellestrekk ved pasientene som venter dem:

De kan både ha store odontologiske problemer, generelle medisinske problemer og psykiske problemer. Flere av dem kan i årevis ha strevd med smerter. Noen av pasientene har kanskje aldri vært hos tannlege før, sier psykologen. Hun skal behandle pasientenes psykologiske vansker knyttet til tannbehandling.

Klinikken

TKØ har foreløpig ikke egen klinikk. Derfor har TKØ leid lokaler hos Tannhelse-tjenesten i Oslo, ved Tannklinikken Lillo. Der benytter de to behandlingsrom. Et rom for samtale med psykolog og et tradisjonelt behandlingsrom med tannlegestol og utstyr. Psykologen er ansatt i 80 prosent stilling, dobbelt så stor stillingsbrøk som tannlegen i dette prosjektet.

Vi har prioritert psykolog. Mange andre kompetansesentre i Norge bygger opp tilsvarende team hvor de får overvekt av pasienter med odontofobi. Vi får sannsynligvis flere pasienter som har vært utsatt for tortur eller overgrep. I behandling av disse gruppene vil det trolig være

et større behov for psykologisk kompetanse, understreker Sissel Bjørntvedt.

Tannhelsesekretæren får en svært viktig jobb i teamet.

Hun blir den første som skal møte pasienten. Derfor er det veldig viktig at hun kjenner pasientgruppen, understreker Bjørntvedt. Tannhelsesekretær Hilde Heggelund har lang erfaring som tannhelsesekretær, hun deltar i kompetansebygging for tannhelsesekretærer spesielt rettet mot pasientgruppen.

Alle i teamet ser fram til å ta imot pasienter.

Psykologiske problemstillinger har vært lite definert som et aspekt i tannbehandlingssammenheng tidligere. Det er spennende å være med og utvikle et nytt prosjekt helt fra start, sier psykolog Åshild Karin Nupen.

Tannlege Grøstad er helt enig.

Hver enkelt i teamet synes det vil være fantastisk om de kan lykkes med behandlingen. Mange av disse pasientene vil ha omfattende psykologiske vansker, og hvis en da kan hjelpe dem med noe så konkret som å forbedre tannhelsen, så kan det gi dem et bedre liv.

Tekst og foto: Harald Vingelsgaard